

„A kedves mór”

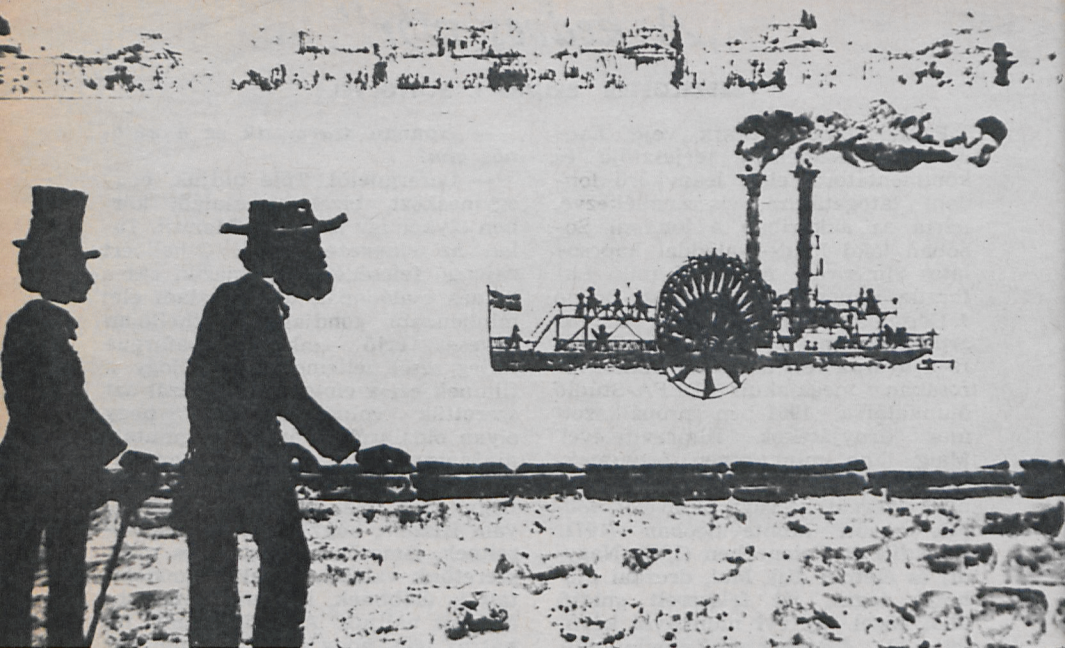
BESZELGETÉS BRUNO J. BÖTTGÉVEL

Paul Lafargue, Marx veje, harcostársa, eszméinek terjesztője és kommentátora, első, leánykérő londoni látogatására visszaemlékezve, leírta az akkoriban a londoni Söhóban lakó Marx-családdal kapcsolatos élményeit. A kitűnő tollú Lafargue színes írásából most Bruno J. Böttge a világhírű drezdai rendező árnyjátékfilmét készítette. Böttge 1945 nyarán lett az akkor Halle városában megalakult DEFA-Stúdió munkatársa, 1951-ben próbálkozott meg árnyjátékok filmrevitelével. Máiig több mint ötven árnyjátékfilmét készítette, közülük jónéhányat nyert díjat vagy oklevelet, többek között Montevideóban (1971. Nagydíj) és Velencében (1972. Nagydíj és életmű díj). Mai, drezdai műhelye tágas, jól felszerelt stúdió, ahol közel egy évi munkával készítette el „A kedves mór” című új művét, a Marx Károlyról szóló árnyjátékfilmét.

— Honnan származik ez a különös cím?

— Lafarguetól. Tőle tudjuk, hogy egymásközt, bizalmas családi körben olykor így nevezték Marxot. Talán az elnevezés Marx Othellóért rajongó feleségétől származik, aki a példás családapát, de a családi élet mindennapi gondjaihoz „othellóian keveset értő embert” (Lafargue feljegyzése) jellemezte így. Hogy a filmnek ezt a címet adtuk, azzal azt szerettük volna kifejezni, hogy olyan oldaláról kívánjuk megmutatni Marxot és családját, melyet kevesen ismerhettek. Meggyőződésem, hogy erre ma különösen szükség van. Hiszem, hogy ha emberileg közelínek, ismerősnek érzünk és megszeretünk valakit, annak a gondolatit is élőbbnek, hozzánk közelebb állónak valljuk. Alkotói célunk tehát az volt, hogy ezzel a filmmel is közelebb hozzuk Marx személyét és munkásságát, a mai emberekhez.

— Az árnyjátékfilm ezt a célt mennyiben szolgálja?

— Eppoly mértékben, mint minden más művészet. A Georgij-házaspár a szovjet Fjodor Hitrukkal a közelmúltban érdekes filmet készített *Egy fiatalember, akit Engelsnek hívnak* címmel, és ebben Engels ifjúkori levelezésének egy részét

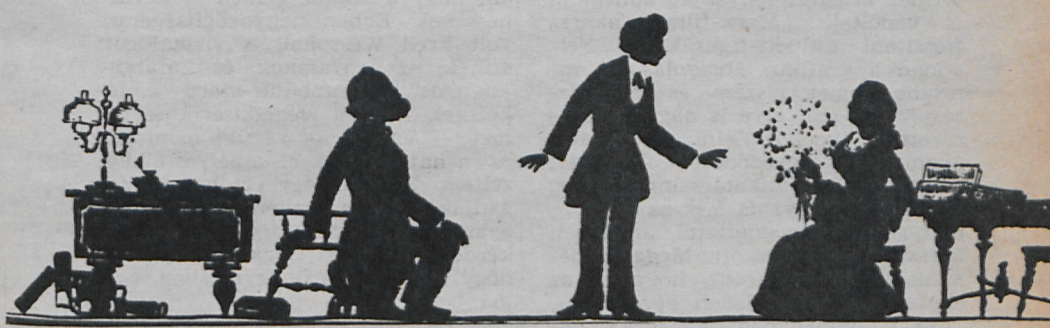
elevenítették meg az animáció sajátos eszközeivel. A film későbbi világsikere és hatalmas közönség-hatása egyértelműen bizonyítja, hogy ez járható út.

— A *Georgij-házaspáré* rajzfilm volt. Ön pedig árnyjátékfilmet készített...

— A német—szovjet szerzőpáros

REFRESHMENT ROOM

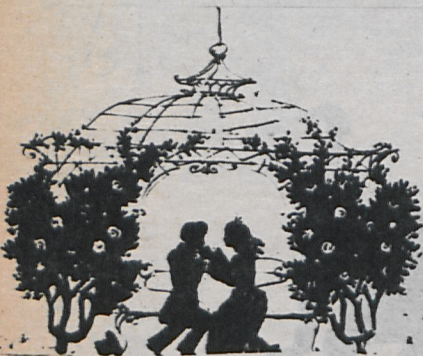
DINING ROOM

lemzi Marxot. Másrészt mi nem egy objektív Marx-képet kívántunk adni, (az ilyen valóban feltétlenül szükségelné az arc- és szemábrázolást), hanem egy szubjektívet. Egy olyan Marx-képet, ahogy Lafargue ábrázolta. Hogy végül ez a kép nem teljesen Lafargue-i, hogy beleszóttuk Engels és Feuerbach néhány feljegyzését is, az tulajdonképpen nem változtat az alapkoncepción. Maguk is annyiféleképp próbálták megrajzolni Marx emberi arcát, hogy végül egyikük sem volt képes azt teljes egészében visszaadni. Ez tehát az árnyjátékfilm ábrázolás mellett szólt, és szól. Csak-hogy itt még egy technikai problémával kellett megküzdeni. Az árnyjátékfilm eddig csak fekete-fehér lehetett. Marx világa azonban színes volt, ha nem is harsány színekkel teli. Meg kellett tehát újítanunk az árnyjátékfilm készítés technikáját, hogy a filmbe színek is kerülhessenek. Ebben nagy segítségemre volt Fred Westphal. A visszafogott színek, az árnyalakok, és Lafargue „hangos”, kommentár-szerű emlékezései, melyek végigkísérik a filmet — együtt — végülis pontosan azt a hatást érték el, amelyet elképzelttem. Persze, hogy ezt hogyan fogadják majd a szakemberek és hogyan fogadja a közönség, az más kérdés. De én nagyon remélem, hogy nem fogunk egymásban csalódní.

FENYVES GYÖRGY

Engels sajátkezű leveleivel és játékos, nagyon kifejező rajzaival dolgozhatott, vagyis konkrét hagyatékaival. Én csak a mások emlékezeiseivel. Ez két teljesen különböző dolog és ez magyarázza a különböző realizálási formát. Az első dramaturgiai értekezleten saját kollégáim is vádoltak: „Marx-filmet akarsz készíteni sziluett-figurákkal? Feladnád a grafikus ábrázolás legfontosabb elemét, a szem- és arckifejezést?” Ma már erre is nagyon határozottan tudok felelni. Igen, feladom, és meggyőződésem, hogy jól teszem. Mi, munkatársammal Jörg Hermannal, ugyanis, azt az életformát akartuk megmutatni, amelyben Marx élt és dolgozott. Meggyőződésünk volt és maradt, hogy ez az életforma, a beletűzdelt apró epizódokkal, önmagában is eléggé jel-